

Konferencijoje dalyvavo 326 lingvistai iš 30 šalių, perskaityta per 300 pranešimų, 4 – plenariniai (pranešėjai – Balthasaras Bickelis [Leipcigo universitetas], Tania Kuteva [Diuseldorfo universitetas], Hubertas Cuyckensas [Leveno universitetas] ir Vladimiras Plungjanas [Maskvos valstybinis universitetas]), išrinkti 3 geriausi doktorantų ir 3 podoktorantūros tyrėjų pranešimai. 44-oji Europos lingvistinės draugijos konferencija vyks 2011 metais rugsėjo 8–11 dienomis Ispanijoje, Logronjo mieste, La Riochos universitete (<http://sle2011.cilap.es/>).

Eglė ŽILINSKAITĖ
[egle.zilinskaite@flf.vu.lt]

ALBERTAS ROSINAS
(1938 02 07–2010 07 23)

Trapią ribą tarp esamojo ir būtojo laiko skaudžiausiai pajuntame, kai apie kūrybinių sumanymų kupiną žmogų turime sakyti „Jis buvo...“, „išėjo...“, „paliko...“. Per pačią viduvasario brandą – liepai bai-

giantis – nelauktai užgeso profesoriaus Alberto Rosino gyvybė. Liko per ankstyvos netekties sielvarto prislėgta šeima – žmona Gražina, pirmoji visų savo vyro darbų skaitytoja ir jų santraukų vertėja į anglų kalbą, sūnūs Robertas ir Aleksandras, našlaičiais pasijutę buvę mokiniai ir kolegos, liko beveik užbaigta, tik galutinai nesuredaguota biografinė knyga apie Praną Skardžių.

Profesorius Albertas Rosinas buvo vienas žymiausių mūsų baltistų, neabejotinai žymiausias baltų kalbų įvardžių tyrėjas, be galo darbštus plataus akiračio mokslininkas, iš baltų kalbų istorinės gramatikos parašęs fundamentalių darbų, kuriuose nuosekliai laikėsi sisteminio kalbos tyrimo principų, taikė jam šiuolaikiškus metodus ir lanksčiai derino diachroninę rekonstrukciją su kruopščiu rūpimų formų sinchroninės padėties ištyrimu. Baltistikai ir lietuvių kalbos mokslui jis paliko neįkainojamą palikimą. Jam niekada netrūko idėjų ir būtų galėjęs dar labai daug padaryti. Deja, likimas nusprendė savaip, ir to sprendimo jau nebeatšauksi...

Albertas Rosinas gimė 1938 m. vasario 7 d. Kelmės rajono Pajuodupės kaime, kurio šiandien nebėra Šaukėnų seniūnijos žemėlapyje – buvusi Rosinų sodyba dabar prijungta prie gretimo Giriškių kaimo. Darbščių ūkininkų Aleksandro Rosino ir Onos Atkočaitytės-Rosinienės pirmagimis nuo mažų dienų buvo mokomas darbštumo ir pratinamas prie visų ūkio darbų. Pasukęs į mokslą, jis visą gyvenimą liko ištikimas šiai pamatinei egzistencinei vertybei: „Įpratau daug dirbti. Visokį darbą. Nemoku atostogau-

ti <...>. Savaitę be darbo gal iškęščiau. Bet ne daugiau...“; – pats tai paliudys po daugelio metų, jau būdamas pripažintas mokslininkas¹.

Pirmąsias skaitymo ir skaičiavimo pamokas gavęs iš savo tėvo, oficialius mokslus Albertas pradėjo eiti iškart nuo antros klasės ir 1957 m. sidabro medaliu baigęs Šaukėnų vidurinę mokyklą išvažiavo į Vilniaus universitetą studijuoti lietuvių kalbos ir literatūros. Lituanistiką pasirinko neatsitiktinai: mokykloje buvo žinomas literatas ir galbūt svajoto tapti poetu ar prozininku, tačiau į literatūros studijas pasinerti nusiteikęs studentą jau antrame kurse sužavėjo tuomet jauno dėstytojo (vėliau – profesorius) Jono Kazlausko vedami kalbos istorijos ir dialektologijos seminarai, ir kartą susvyravęs literatas pasiryžo žengti kitokiu – kalbos mokslo – keliu. Paklaustas, ar nesigaili savo pasirinkimo, ne sykį juokais atsakė, kad gramatika jam – taip pat poezija, nes filologui, išmokusiam perskaityti senuosius rašto paminklus, atsiveria daug dvasios lobių.

1962 metais filologo lituanisto diplomą gavusį Albertą Rosiną Vilniaus universiteto Lietuvių kalbos katedra rekomendavo į Rygos universiteto aspirantūrą (dabar sakytume – doktorantūrą), tikėdamasi po trejų metų sulaukti gerai pasirengusio latvisto. Rygoje jaunasis aspirantas gavo itin gerus mokytojus: disertacijos vadovu sutiko būti žymus sintaksininkas ir senosios latvių raštijos

tyrėjas prof. Arturas Uozuolas, latvių kalbą dėstė puikus latvistas Janis Kuškis, latvių dialektologijos ir istorinės gramatikos klausimais konsultavo Janio Endzelyno mokinė būsimoji profesorė Marta Rudzytė. Liko tik su įprastu užsidegimu kibti į mokslus, tačiau gražiai prasidėjusias studijas po pusantrų metų teko nutraukti.

Apie šį lemtingą Rosino biografijos faktą kai kada aptakiai sakoma „dėl tam tikrų politinių aplinkybių aspirantūros baigti negalėjo“. Negalėjo, nes nesileido į kompromisus su padorumu ir sąžine. Rygoje partiniai veikėjai gana greit ėmė spausti iš svetur atvykusį aspirantą, sumanę primesti jam užduotį sekti nepatikimais laikytus universiteto žmones. Supratęs, kad nuo šio primygtinai brukamo uždavinio, neturinčio nieko bendra nei su mokslu, nei su padorumu, kitaip nepajėgs išsisukti, Rosinas sąmoningai ryžosi anais laikais itin drąsiam žingsniui – atsisakė stoti į komunistų partiją. Vien dėl to tiesiogiai pašalinti jį iš aspirantūros nebuvo kaip, tačiau atsirado kitokių būdų sukomplikuoti gyvenimą nepaklusniam jaunam žmogui – nuo 1964 m. vasario nebeskyrė stipendijos, o be jos, suprantama, nei išgyvensi, nei studijuosi, juo labiau, kai esi ne namie. Tačiau ir namie apie tolesnes doktorantūros studijas ar darbą universitete nebuvo ko nė svajoti – grįžusiam su vadinamuoju vilko bilietu mokslo durys buvo aklinais užtrenktos.

Kurį laiką teko dirbti „Minties“ leidykloje korektoriumi, o rudenį juo pasitikėjusių žmonių padedamas gavo širdžiai šiek tiek artimesnį darbą Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialo Kalbų

---

¹ Ina Marčiulionytė, „Mano pomėgis – mokslinis darbas“, *Gimtoji kalba* 11, 1990, 26.

katedroje (1969 m. iš šio filialo išaugo Vilniaus inžinerinis statybos institutas, dabar – Gedimino technikos universitetas). Tačiau ir ten iš pradžių dirbant laborantu, vėliau dėstytoju vis atsirasdavo kas nors netingintis priminti rektoriui naujojo darbuotojo politinį nepatikimumą: „Ar žinote, ką tokį priėmėte?“ Tačiau rektorius vertino profesinę kompetenciją ir sąžiningą darbą.

Vilniaus inžineriniame statybos institute Rosinas dirbo nuo 1964 iki 1989 metų. Didesnę pusę visos darbo karjeros, dvidešimt penkerius metus, dėstė lietuvių kalbą kitakalbiams studentams, vėliau – lietuvių kalbą ir literatūrą parengiamojo skyriaus klausytojams. Dėstė aukštojoje, bet iš tiesų dirbo vidurinės mokyklos mokytojui priderantį darbą, nes reikėjo kartoti elementarų mokyklinį kursą – mokyti būsimojus statybininkus rašyti be klaidų ir reikšti mintis taisyklingais sakiniais be svetimų sintaksės priemaišų... Mokė kantriai ir ne atmestinais – parengė tris specifiniams aukštųjų technikos mokyklų poreikiams pritaikytas mokomąsias knygeles (instituto leidybos skyrius jas išleido 1982, 1987 ir 1989 m.).

Tiriamajam mokslo darbui visus tuos metus likdavo tik laisvalaikis. Jo tikrai turėjo ne kažin kiek – kalbų dėstytojų pedagoginis krūvis visada buvo ir tebėra labai didelis. Kitas gal būtų ramiausiai susitaikęs su kasdienybės rutina, bet ne atkaklaus žemaičio būdui lengva ranka numoti į tai, kam vieną kartą buvai tvirtai pasiryžęs, o svarbiausia – aiškiai pajutęs, kad tavo pašaukimas yra mokslas. Rygoje pradėtos rašyti kandidatinės (daktaro)

disertacijos vadovas prof. Uozuolas mirė 1964 m. birželį. Rasti kitą vadovą (vis dėl tų pačių „politinių aplinkybių“) pasirodė beviltiška. Beliko nenuleisti rankų ir pasikliauti vien savo paties jėgomis: 1969 m. pradžioje sėkmingai apgintos daktaro disertacijos *Lietuvių ir kitų baltų kalbų giminiai įvardžiai. Daryba ir linksniavimas* autoreferate visai nėra mokslinio vadovo pavardės (retas atvejis įprastoje mokslo laipsnių teikimo praktikoje).

Gabiam ir darbščiam studentui imtis tirti įvardžius pasiūlė kursinių ir diplominio darbo vadovas Jonas Kazlauskas: „Turėsi darbo visam gyvenimui“². Nuo to laiko ši itin sudėtinga, bet tuo ir patraukli žodžių klasė tapo svarbiausiu Rosino tyrimų objektu, kuriam atiduota daugiausia jo kūrybinės energijos ir ilgų apmąstymo valandų. Įvardžiams tirti prireikė beveik visų kalbotyros sričių išmanymo ir įvairialypės metodikos – nuo tradicinio istorinio lyginamojo metodo iki teksto lingvistikos ir sociolingvistinio eksperimento. Be to, sinchroniniai ir diachroniniai morfologiniai procesai, lemiantys ne tik įvardžių, bet ir visos vardžodžio sistemos pokyčius, vertė atkakliai

---

² Albertas Rosinas, Keli žodžiai apie mokytoją, in Ramutė Šimukauskaitė, Regina Venckutė (red.), *Baltistikos qžuolas. Jono Kazlausko gyvenimas ir darbai*, Kaunas: Arx Baltica, 2010, 166.

Beje, šioje knygoje spausdinami šilti Rosino prisiminimai apie savo mokytoją Joną Kazlauską yra paskutinė publikacija, kurios jis, deja, nespėjo pamatyti (knyga išėjo ir buvo pristatyta 2010 m. rugpjūčio 1 d.).

ieškoti tikslesnių atsakymų į bendruosius ir konkrečius istorinės gramatikos klausimus, kurių tradicinis aiškinimas atrode turintis nemažai spragų. Gilindamasis į naujausią teorinę literatūrą ir modernias morfologijos reiškinių interpretacijas, akylai įsižiūrėdamas į lietuvių ir latvių tarmėse bei visų baltų kalbų raštijos paminkluose paliudytus morfologinės sistemos raidos polinkius, Rosinas nuolatos grįždavo prie jam rūpimų problemų, koreguodavo ankstesnę savo nuomonę ar hipotezę, stengėsi suteikti jai tvirtą teorinį pamatą ir pagrįsti ne atomistiškai, bet sistemiškai interpretuojamais paties iš įvairių šaltinių surinktais ir patikrintais duomenimis. Jo darbų, ypač straipsnių, bibliografija rodytų, kad vienas toks ilgai ramybės nedavęs galvosūkis bus buvusi baltų kalbų postpozicinių vietininkų istorija ir apskritai linksnio kategorijos raida. Pavyzdžiui, rodomųjų įvardžių vienaskaitos inesyvo ir adesyvo formų kilmė nagrinėta jau 1967-aisiais pirmojoje mokslinėje jo publikacijoje, vėliau prie vardažodžio vietininkų problemos ir jų likimo ne kartą grįžta kituose straipsniuose, ir tik galbūt 2001-aisiais prie šio klausimo tartum padėtas simbolinis taškas monografijoje *Mikalojaus Daukšos tekstų įvardžių semantinė ir morfologinė struktūra* (Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas [toliau – MELI]). Joje postpozicinių vietininkų kilmei ir jų funkcijų kitimo vidiniams motyvams atskleisti specialiai skirtas atskiras skyrelis. Nuolatinio atidaus linksniavimo tipų hierarchijos formavimosi, bendrosios vardažodžių kaitymo sistemos raidos žvalgymo rezultatai aptariami daugelyje

Rosino straipsnių, skirtų atskirų lietuvių ir latvių tarmių morfologijai, ir apibendrinti 2005 m. pasirodžiusioje novatoriškoje studijoje *Latvių kalbos daiktavardžio linksniavimo sistema. Sinchronija ir diachronija* (Vilnius: MELI).

Dirbant Vilniaus inžineriniame statybos institute kalbos mokslo pasišventėliui trūko jį jaudinusioms problemoms artimesnės humanitarinės aplinkos, bet, kita vertus, čia jis buvo arčiau aktualių kalbos praktikos bėdų ir reikalų ir aiškiai matė, kaip smunka viešo kalbėjimo ir rašymo kultūra. Įsitikinęs, kad nuobodžiu pamokslavimu visuomenės kalbinio sąmoningumo nepažadinsi ir neišugdysi, Rosinas tam pasirinko kitokią taktiką. Įvairiuose leidiniuose – instituto laikraštyje „Inžinerija“, žurnale „Mūsų kalba“ (nuo 1990 m. „Gimtoji kalba“), taip pat „Kultūros baruose“, „Literatūroje ir mene“, „Vakarinėse naujienose“, „Buityje“ ir kitur – ėmė rodytis aštria satyriko plunksna šmaikščiai parašytų ironiškų jo tekstų, tarp kurių kartais sužibėdavo ir vienas kitas eiliuotas. Tie tekstai ženkliai išsiskyrė iš kitų kalbos kultūrai skirtų monotoniškų straipsnių srauto, ir pagavesni skaitytojai netruko juos pastebėti, pamėgti ir jų laukti. Dabar, žinoma, galima tik paspėlioti, ar kaip tik taip – be ašaringų pagraudenimų – parodytos kalbos piktžaidės paakino inžinerinių specialybių dėstytojus pasiprašyti savo kolegos kalbos kultūros kurso ir po darbo rinktis klausyti jo paskaitų. O kad po periodiką išsibarsčiusios įtaigiausios ir iki šiol nepraradusios aktualumo įžvalgios Alberto Rosino humoreskos neliktų vien bibliografine retenybe, ačiū „Gim-

tajai kalbai“. Jos redaktoriai, surinkę per tris dešimtmečius (1974–2004) sukurtus ironiškus vaizdelius, 2005-aisiais išleido atskira knygele *Tik prašau be isterijos* (Vilnius: MELI).

Viešojoje vartosenoje plintantys nenorminiai, lietuvių kalbai svetimi ir jos sistemą ardantys reiškiniai Rosinui nebuvo vienadienis rūpestis. Į bendrinės kalbos norminimo ir kalbos kultūros problemas, kaip ir į viską, jis gilinosi nuodugniai, buvo gerai išstudijavęs teorinę šios srities literatūrą ir neskubėdavo teikti rekomendacijų, nepasvėręs visų galimų „už“ ir „prieš“. Ir čia svarbiausia jam buvo mokslo tiesa. Nusistojusias ir teikiamas normas stengėsi pagrįsti atsižvelgdamas į sistemingumo ir tikslingumo kriterijus, prieš tai kruopščiai ištyręs svarstomų reiškinių ištakas ir įsitikinęs jų įsitvirtinimo kalbos sistemoje perspektyva. Kalbos praktikos ir bendresniais norminimo klausimais yra parašęs apie pusantro šimto trumpų ir ilgesnių straipsnių bei lingvistinių pastabų, kuriomis paprastai gana greit reaguodavo į bendrinėje kalboje atsirandančius ydingus reiškinius arba kieno nors lengvabūdiškai brūkštelėtus skubotus teiginius, nes sunkiai pakentė atsainų požiūrį į vadinamąsias smulkmenas. Kalboje mažmožių nebūna, – tokia nuostata jam buvo aksioma.

Dirbdamas aplinkoje, kurioje vienas iš aktualiausių kalbos praktikos dalykų yra lietuviškos terminijos norminimas, Rosinas drauge su kolegomis, statybų inžinerijos specialistais, našiai dirbo jos kūrimo ir įtvirtinimo baruose: 1992 m. pasirodė jo su J. Kivilša ir A. Kudziu parengtas *Rusų-lietuvių kalbų statybos ter-*

minų žodynas (Vilnius: Lietuvos ūkis), po metų – *Anglų-lietuvių kalbų statybos terminų žodynas* (su A. Kudziu ir B. Kudziene; Vilnius: Technika, 1993), o 2003-aisiais – *Statybos terminų žodynas* (taip pat su A. Kudziu ir B. Kudziene; Vilnius: Lietuvos mokslas). Savo leksikografinė patirtim ir erudicija Rosinas dosniai dalijosi ir rengiant *Pasaulio vietovardžių žodyną*, kurio redakcinės kolegijos narys buvo iki pat mirties (išleisti 3 tomai; Vilnius: MELI).

Kalbos praktikos dalykams paaukotas brangus laikas liudija Rosiną buvus aktyvų ir pavydėtino darbštumo mokslininką, nesišalinantį jokių gimtosios kalbos labai būtinų darbų. Nė trupučio nemenkinant jų reikšmės ir reikalingumo, vis dėlto reikia pasakyti, kad ne jie buvo tikroji jo stichija.

Kai lingvistiniai mokslo žurnalai „Baltistica“, „Kalbotyra“ ir kiti ėmė spausdinti daugiau Rosino straipsnių, iš karto buvo aišku, kad į baltistų gretas ateina analitiškai mąstantis, plačių mokslinių interesų tyrėjas, gebantis argumentuotai polemizuoti, generuoti drąsias hipotezes ir teoriniu lygmeniu kelti bei svarstyti aktualiausias baltų kalbų istorinės gramatikos problemas. Taip pat sėkmingai, kaip ir prieš penkiolika metų, 1984-aisiais jis apgynė antrąją – habilituoto daktaro disertaciją *Baltų kalbų įvardžiai: sinchronija ir diachronija*.

Tais pačiais metais Vilniaus inžinerinio statybos instituto spaustuvė kukliu 200 egzempliorių tiražu rotaprintu išspausdino pirmąją Rosino knygą *Lietuvių bendrinės kalbos įvardžių semantinė struktūra*. Ji turėjo paantraštę „Moko-

moji knyga“; tačiau daug kartų pranoko nurodytą paskirtį ir atvertė naują puslapį lietuvių kalbos įvardžių tyrimo istorijoje³: originali įvardžių klasifikacija, sukurta remiantis kruopščia komponentine įvardžių reikšmės analize pagal dvidešimt diferencinių požymių porų, šiandien jau yra lietuvių kalbotyros klasika – jos apeiti ar nutylėti negali ir negalės nė vienas mūsų įvardžių tyrėjas.

1988 m. Albertui Rosinui suteiktas profesoriaus vardas (docentu jis tapo 1972-aisiais). Po metų, 1989-aisiais, buvo išrinktas Vilniaus universiteto Baltų filologijos (dabar – Baltistikos) katedros profesorium ir pagaliau sugrįžo ten, kur prasidėjo jo kelias į mokslą.

Turbūt galima sakyti, kad 1988–1989 metai ženklina ryškų lūžį ne tik tautinio ir valstybinio atgimimo link pasukusioje Lietuvoje, bet ir Rosino mokslinėje ir pedagoginėje biografijoje: 1988-aisiais „Mokslas“ išleido jo studiją *Baltų kalbų įvardžiai*, o grįžus į savąjį universitetą, užgriuvo pedagoginių ir administracinių bei visuomeninių pareigų lavina. Reikėjo parengti visiems lituanistams privalomą baltų filologijos įvado, magistrantams ir doktorantams – baltų kalbų lyginamosios gramatikos, latvių kalbos istorijos ir latvių kalbos kursus, reikėjo vadovauti bakalaurų ir magistrų dar-

---

³ Nepaisant varganos poligrafinės išvaizdos, knyga buvo greit pastebėta ir teigiamai įvertinta, žr.: Guido Michellini, *Aevum: Rassegna di scienze storiche, linguistiche e filologiche* 3, 1985, 576–577; Dalija Tekorienė, *Baltistica* 23(1), 1986, 86–92.

bams, dalytis baltų kalbų tyrėjo patirtimi su savo doktorantais (nuoširdžiai juos globodamas spėjo išugdyti penkis humanitarinių mokslų daktarus) ir visą laiką suktis lingvistinio gyvenimo sukuryje – oponuoti ginamas daktaro disertacijas, būti jų gynimo arba habilitacinės procedūros komitetų nariu, rašyti spaudai rengiamų kalbotyros darbų recenzijas... 1991–1996 m. buvo Baltų filologijos katedros vedėjas. Ir kitokių pareigų turėjo su kaupu: buvo atkurtos Lietuvių kalbos draugijos (1989–1997) ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (1992–1998) pirmininkas, nuo 1989-ųjų – „Mūsų kalbos“ (dabar – „Gimtoji kalba“) ir „Baltisticos“ redaktorių kolegijos narys (nuo 1992 m.). Nepigu atlaikyti tokį krūvį, tačiau būdamas mokslinius interesus geriau atitinkančioje aplinkoje, Profesorius dirbo su polėkiu, tartum būtų įgavęs antrus sparnus.

Atėjo metas anksčiau vienuomoje brandintas idėjas gyvu žodžiu išdėstyti auditorijoje ir knygoje, kurių turėjo sumanęs ištisą seriją. *Baltų kalbų įvardžiai* (1988) buvo puiki jos pradžia: baltistikos istorijoje tai pirmas sisteminis lietuvių, latvių ir prūsų kalbų įvardžių semantinės struktūros aprašas, kuriame patikslintas baltų kalbų įvardžių inventorių, išdėstyta nauja jų semantinė struktūrinė klasifikacija, įrodyta, kad baltų kalbos turi gramatikalizuotam žymimajam artikeliai artimą reiškinį⁴, taip pat rekonstruota bendrabaltiškosios

---

⁴ Jį siūlė vadinti naujadaru *artroidas* (arba įvardiniu artikeliu), žr. Albertas Rosinas, *Baltų kalbų įvardžiai*, Vilnius: Mokslas, 1988, 59–67.

epochos įvardžių sistema ir išnagrinėti naujų įvardžių susidarymo būdai (pronominalizacija, priesaginiai dariniai, dūriniai ir samplaikinė derivacija). Ši išsami, naujomis idėjomis ir tvirtu teoriniu pamatu išsiskirianti studija sulaukė itin palankaus atgarsio ir pripažinimo – 1990-aisiais Profesorius buvo apdovanotas Birštono savi-valdybės įsteigta Jono Kazlausko premija (buvo pirmasis jos laureatas).

Po fundamentaliosios, savaip programinės, studijos, kuri mokslo pasaulyje Albertą Rosiną įtvirtino kaip žymiausią baltų kalbų įvardžių tyrėją⁵, viena paskui kitą pasirodė daugiau šiai kalbos daliai skirtų jo monografijų: *Baltų kalbų įvardžiai: morfologijos raida* (Vilnius: VU, 1995; nagrinėjama įvardžių fleksijos ir skaičiaus bei linksnio kategorijos raida), *Lietuvių bendrinės kalbos įvardžiai: funkcijos ir semantika* (Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų l-kla, 1996; jos pagrindą sudarė bibliografinė retenybe tapusi 1984 m. *Lietuvių bendrinės kalbos įvardžių semantinė struktūra*, papildyta ir tikslinta pasinaudojant naujausiais Lietuvos ir užsienio įvardžių semantikos tyrėjų darbais), *Mikalojaus Daukšos tekstų įvardžių semantinė ir morfologinė struktūra* (Vilnius: MELI, 2001; sisteminis Daukšos „Katekizme“ ir „Postilėje“ vartojamų įvardžių aprašas,

⁵ Po dešimties metų nuo *Baltų kalbų įvardžių* (1988) pasirodymo Rosino kurso draugas profesorius Aleksas Girdenis pasakys: „Monumentalioji baltų kalbų įvardžių studija yra didis įnašas į baltų ir apskritai indoeuropiečių kalbotyrą“ (Aleksas Girdenis, Ilgiausių metų!, *Gimtoji kalba* 3, 1998, 26).

kuriame nagrinėjamas Daukšos tekstų įvardžių specifiškumas ir vartosenos dėsniumai) ir paskutinis, daugelio metų tyrimus apibendrinantis ir naują įvardžių tyrimų etapą žymintis didelės apimties veikalas *Baltų kalbų įvardžių semantinė ir morfologinė struktūra. Sinchronija ir diachronija* (Vilnius: MELI, 2009). Jame remiamasi naujausia kalbotyros literatūra, gausne medžiaga ir modernesne metodologija, negu ankstesniuose Profesoriaus veikaluose. Jo recenzijoje amerikiečių baltistas Williamas Schmalstiegas rašė: „Knyga pernelyg turtingo turinio, kad galėtum smulkiai ją aptarti recenzijoje. Užtenka pasakyti, kad nežinau kito tokio jai prilygstančio kruopštaus baltų įvardžių aprašo. Spėju, kad šis fundamentalus darbas toks liks daugybę ateinančių metų“⁶.

⁶ William R. Schmalstiegas (rev.), Albertas Rosinas, *Baltų kalbų įvardžių semantinė ir morfologinė struktūra. Sinchronija ir diachronija*, *Baltistica* 45(1), 2010, 139.

Visos mokslinių idėjų apytaką skatinančios Rosino knygos yra sulaukusios palankių vertinimų. Be minėtų Michelinio ir Tekorienės recenzijų, žr. dar šias: Vytautas Mažiulis, *Baltistica* 27(2), 1994, 93–96 (*Baltų kalbų įvardžiai*, 1988); Jānis Kušķis, *Baltu filologija* 6, 1996, 87–88, Oleg Poljakov, *Baltistica* 31(1), 1996, 114–118 (*Baltų kalbų įvardžiai: morfologijos raida*, 1995); Bronius Maskuliūnas, *Archivum Lithuanicum* 4, 2002, 223–226, Jūratė Pajėdienė, *Acta Linguistica Lithuanica* 46, 2002, 202–212, William R. Schmalstiegas, *Baltu filologija* 11(2), 2002, 115–122 (*Mikalojaus Daukšos tekstų įvardžių semantinė ir morfologinė struktūra*, 2001); William R. Schmalstiegas, *Res*

Šios srities Alberto Rosino darbai įvertinti Lietuvos mokslo (1998) ir Lietuvos mokslų akademijos Kazimiero Būgos (2009) premijomis.

Visi įvardžiams skirti Profesoriaus darbai rašyti neišleidžiant iš akių visos varžažodžio sistemos evoliucijos. Ją veikę fonologiniai pakitimai, analogija, morfemų sandaros vienodinimas ir kiti morfologiniai procesai nagrinėjami originalioje monografijoje *Latvių kalbos daiktavardžio linksniavimo sistema. Sinchronija ir diachronija* (Vilnius: MELI, 2005), kuri latvistikos ir baltistikos istorijoje atverčia tokį pat naują puslapį, kaip ir fundamentalieji įvardžių tyrimai. Remiantis natūraliosios morfologijos principais čia modeliuojama latvių daiktavardžio kaitymo sistemos raida ir parodoma, kaip formuojasi stabiliosios ir nestabiliosios morfologinės klasės ir linksniavimo tipų hierarchija.

Naujais natūraliosios morfologijos principais grindžiamas ir paskutinis Rosino mokslo straipsnis. Jame aprašyta sinchroninė jo gimtosios Šaukėnų tarmės, kurią puikiai mokėjo ir brangino, veiksmožodžio asmenavimo sistema⁷.

Be knygų, Profesorius yra paskelbęs maždaug šimtą mažosios formos darbų –

Balticae 11, 2007, 155–164 (*Latvių kalbos daiktavardžio linksniavimo sistema. Sinchronija ir diachronija*, 2005).

⁷ Albertas Rosinas, Šaukėnų šnektos veiksmožodžio asmenavimo sistema (vien-tisinės formos), *Baltistica* 44(2), 2009, 261–295.

mokslo straipsnių ir recenzijų (lingvistinėje spaudoje yra pristatęs ir įvertinęs beveik visus svarbesnius latvistikos veikalus), ir visa tai parašyta lygia greta dirbant daug kitokių darbų: 1996–1999 m. kruopščiai parengė Prano Skardžiaus *Rinktinius raštus* (penki tomai su talpiu, informatyviu įvadiniu straipsniu; Vilnius: MELI), 2000 m. – Jono Kazlausko *Rinktinių raštų* dvitomį (Vilnius: MELI), perskaitė daugybę pranešimų Lietuvoje ir užsienyje vykusiose svarbiausiose mokslinėse konferencijose ir baltistų kongresuose, skaitė baltų lyginamosios gramatikos paskaitų Kelno ir Florencijos universitetuose, 1994 m. dirbo Miunsterio universitete...

Kadaiše apie vieną mūsų poetą pastabūs literatūros vertintojas Rimvydas Šilbajoris yra pasakęs: lietuvių poezijos aikštėje jo kūryba yra fontanas, kurio neįmanoma nepastebėti. Panašiai galima pasakyti ir apie profesorius Alberto Rosino mums padovanotus mokslo darbus – jo kūrybos palikimas yra ir bus gyva neišsenkama baltų kalbotyros versmė, iš kurios visada ras ir turės ko pasisemti kiekvienas, pasiryžęs, kaip ir jis, eiti baltų kalbų tyrėjo keliu ir ieškoti dar neatrastų naujų takų į amžių ūkanų gaubiamą baltų senovę, įsiklausydamas į jų ainių lūpose skambančias dvi savitas kalbas, kurias abi Profesorius mylėjo ir kurios jį lydėjo visą gyvenimą.

Regina VENCKUTĖ
[regina.venckute@flf.vu.lt]